

jih. Samo delno točno! Tudi letos smo pripravili spominska darila, posebne lesene pladnje z vgraviranimi (vžganimi) podatki o tem srečanju in navedenih jubilejih. Ker je bil izdelek precej dražji kot v preteklih letih, ga, žal, zaradi visokih stroškov niso mogli dobiti vsi udeleženci. Na skupni seji predstavnikov vseh treh društev, Domicilnega odbora, odbora za Pot kurirjev in vezistov in drugih povabljenih smo ta spominek razdelili; nekaj »presežka« so dobili tudi predstavniki društev in planinskih skupin.

Kakorkoli že, tudi to je za nas dodatna izkušnja in ko bomo zopet organizatorji srečanja slovenskih ptt planincev, bomo raje pripravili cenejše spominke in v zadostnem številu za vse udeležence. Poskrbeli bomo tudi za cenejše razglednice in golaže. Ne nazadnje pa bomo tudi poskrbeli za poročevalca, ki bo zapisal resnične in objektivnejše novice o dogodku. Da znamo kaj napisati tudi sami, smo že večkrat dokazali; tudi s pripravo biltena o omenjenem srečanju in v počastitev 40. obletnice našega društva (ki ga I. Korošec ni omenila, kot tudi ne priložnostnega poštnega žiga, poštno izpostave na zletu in še marsikaj). Omenjeni bilten smo med drugim poslali tudi uredništvu Planinskega vestnika.

Pa prihodnjič več natančnosti in objektivnosti, gospa Ivanka Korošec!

Bruno Fras,
podpredsednik PD PTT Maribor

Popravek

V julijsko-avgustovski številki Planinskega vestnika 1997 se je na strani 350 oglašil tiskarski skrat in z besedico **ne**, ki je tam ne sme biti, zameglil in postavil na glavo stavek »v Krnicah« naj (?ne) bi bilo »v Krnici«. Vas pri Gorjah nad Bledom se imenuje Krnica in ne *Krnice, torej v Krnici, ne *v Krnicah. Naj, prosim, s tem pojasnilom glava spet stoji na pravem mestu in megla bodi razkajena.

S. K.

iz planinske literature

Slovenski alpinizem '96

Zbornik Komisije za alpinizem, uredil **Matjaž Wiegela**, izdala Sidarta, Ljubljana 1997

To je knjiga, ki mora biti. Je dokument in epopeja o izjemnem dometu malokalibrskega naroda. Pomislmo samo, da smo do leta 1995 dvomilijonski Slovenci osmi narod na svetu, ki je dosegel vse osemstisočake! Lepa vrsta »močnejših« narodov je v alpinizmu ostala zadaj, med njimi take alpinistične velesile kot Rusi in Američani (ZDA), ki te bere še do danes niso spravili skupaj*). — Tega podatka sicer ni v knjigi, ker je njeno žarišče pač leto 1996, bil bi pa lahko osrednja cvetka za šopek njenih neovenljivih rož, če bi se Slovenci znali svojih uspehov malo širše veseliti. (Pred dvema letoma, 29. aprila 1995 / Anapurna, ko je bila mera slovenskih osemstisočakov polna, je bilo premalo pokazana v javnosti.)

Te rože, ta epopejski šopek, seveda niso v verzih. So čista faktografija. A berejo se kot visoka poezija. Treba jih je pač brati s srcem, ali drugače rečeno, kdor jih zna brati, bo v njih razbral homersko epiko, kakršne je v slovenski zgodovini malo. Zato pravim, da je to knjiga, ki mora biti. Da ne gremo nevedno mimo in da ne gredo v pozabo.

Ali je dokumentacija popolna, ne vem. Po vsem videzu je po sistematični obdelavi in bogastvu navedb dovolj izčrpna, da je zanesljiv kažipot sedanjim iskalcem podatkov in prihodnjim zgodovinarjem. Je tudi podrobna (in verjetno točna): z imeni, datumi, skicami, slikami, s celotno vsebinsko urejenostjo in prijetno grafično zunanostjo. Vse je uklanjeno v stroge opisne vzorce, disciplina čiste telegrafске prezentacije športno-alpinističnih do-

*Natančni podatki bodo objavljeni v angleški izdaji koledarja 14 x 8000. Morda se njegov avtor **Tone Škarja** odloči, da jih objavi tudi v Planinskem vestniku. Veliko obdobje, »zlata doba himalajizma«, gre h koncu in že je mogoče potegniti črto.

sežkov obvlada navedbe skozi svo knjigo. Ljudje dejanj pač ne čutijo potrebe po zdihovalni romantiki. A vedrina »telegrafске zgoščenke«: kdor je kdakoli posvetil vsaj eno toplo misel slovenskemu nacionalnemu športu številka ena, ga ta navidez hladna faktografija ne more pustiti hladnega. In kdor je v svojem življenju poskusil napisati vsaj eno zlahtno dokumentarno stran, se bo odkril pred 130 takimi stranmi te knjige in se avtorjem za neskončni dlakocepski trud vsaj v mislih zahvalil.

Med zaslužniki je vsekakor treba omeniti načelnika Komisije za alpinizem pri PZS **Matjaža Wiegela**, ki je (bil) za nastanek knjige očitni spiritus agens in je tudi prevzel vlogo glavnega in odgovornega urednika. (Pozabil pa se je v kolofonu vpisati med avtorje, četudi ga kazalo izdaja za sestavljalca večine prispevkov.) Za razgled po svetu se je potrudil nepogrešljivi **Franci Savenc**, skice je izrisala **Monika Kambič**. Vloga ostalih sotrudnikov, se zdi, je bila nekoliko manjša, četudi se ob taki izjavi vedno kaže vprašanje, ali se sme zidaku, ki podpira hišo in zapolnjuje steno, kratiti za sluge za dovršenost stavbe.

Nemogoče je, morda tudi nespodobno, prepisovati vsebino in naštevati, kaj vse je v knjigi, ali posamezne dosežke celo vrednotiti. Knjigo je preprosto treba vzeti v roke. Sama zase najbolje govori, njena vrednost se najtočneje pretrse v kolegialnih pogovorih udeležencev. Njena vsebina pa je dejansko ves svet, kjer so slovenski alpinisti (v letu 1996) pustili sledi (teh ni, če prav vidim, samo v Avstraliji in na Antarktiki). Seveda k »vsemu svetu« spada tudi domovina, in te je v knjigi hvalevredno celo največ. Nagajava alpinistična misel v spremni besedi *Zborniku v slovo* si je v naslovu privoščila majhno osebno črnogledost (po modi današnjih dni), v besedilu ta vtis še malo stopnjuje, nazadnje pa si le poravnal hrbet, kot se za močne mladeniče spodobi in, stoječ na temelju dosežkov, smelo udari z zamislivi v prihodnost (saj kaj bi s prazno modno pozjo). Podpisati bi jo bil moral Matjaž Wiegela, a je to dognanje

prepustil šerlokholmskemu čutu bralca, da ga detektivsko izlušči iz kazala. Ni pretežko. Težje je, nam domovinskim zapečkarjem, ugotoviti, kaj predstavlja slika na platinah. Znotraj piše: »Foto na naslovnici: **Janez Skok**.« Vendar na naslovnici ni Janeza Skoka. Je pa vseeno zelo lepa. Verjetno so tiste ožarjene konice nekje iz Patagonije — to je današnji generaciji (in gotovo tudi prihodnjim) najbrž samoumevno, v zadregi smo le tisti, ki nas je čas povozil. (Namenoma pišem v množini, da bi me ne bilo, osamelega, preveč strah in sram.)

Mimo enega poglavja pa vendar ne morem, ne da bi ga posebej omenil: *In memoriam*, ali kot so svoj čas rekli Nemci za Eiger: »Der Tod klettert mit.« Srce se mi trga za temi dragocenimi življenji (Bog mi odpusti ta greh, vsa življenja so dragocena in nenadomestljiva, vendar se ne morem otresti vere, da so bila ta izredna), skoraj vse te mlade Ariele sem poznal, čutim, kot da je odšel del mene in »nikoli več ne bo tako, kot je bilo«. Da bi jih mogel priklicati nazaj! »Šrauf, Jasna, Janko, Irena, Vanja, Žiga, Bojan!« Moja beseda nima nobene moči.

Imam še nekaj obrobni misli in pripomb. (Poudarek je na »obrobni«!)

Človeško je in docela v skladu s politiko v drugih športih, da se izpostavi in nagradi najuspešnejše udeležence (str. 108/109). Četudi tu ni štoparic in niso samo metri in stopnja naklonine, ocena uspešnosti gotovo ni zgolj subjektivna. Niti malo ne dvomim, da so imena **Peter Mežnar, Monika Kambič, Iztok Tomazin** in **Tomaž Humar** med najbolj vidnimi. In ne mislim tožiti nad težavnostjo in pristranostjo izbora, ker izbor drugačen ne more biti. A o nevarni tekmovalnosti za lovoriko v alpinizmu je bilo izrečeno že kar nekaj svarilnih besed. (Glej tudi zelo umestno izjavo na str. 111, ki pa kritične misli o podeljevanju nagrad, žal, ne vsebuje; je pa s pojmom »Spremenjene vrednote« zelo bridka.) Seveda, stara sanjaška romantika o notranjem gonu po lepotnih doživetjih brez vsake tekmovalnosti in z odklanjanjem bese-

de *šport* — ne priznavajoč, da najmočnejša lepota doživetja privrejo ravno iz ikarjevskega športnega poleta — je zdaj zapta v ropotarnici zgodovine. (**Kugy** je samega sebe ugriznil v rep, ko je odklanjal besedo *šport*, a se hkrati najbolj veselil ravno tistih svojih uspehov, kjer je tekmece, »boljše od mene«, »porazil«.) Kot merilo uspešnosti nikakor ne pride — nikoli ni prišla — v poštev, četudi večini »neuspešnih« še vedno bogato izpopolnjuje življenje. (**Pavle Šegula** še zmeraj sodi, da gremo lahko na hribe iz čiste ljubezni do hribov in brez publicitete — četudi se na dnu otipa zrno tekmovalnosti, vendar je ta lahko zasebna, za samopotrditev, ne za častihlepno uveljavitev v javnosti. Tako gremo lahko na katerekoli hribe. To misel je razvil v zvezi s **Česnovim** Lotsejem.) Prav zaradi tako različnih izpolnitev gorniškega življenja ne verjamem, da bi bila romantika že kar presežena,* in publiciteta že vnaprej obsojena. Seveda pa mi nikakor ni jasno, kdo bo izračunal ploščino in obseg kvadratnega kroga gorniške (ne)uspešnosti za vse mogoče široko razvejane gorniške usmeritve. Torej mi ne preostane drugega, kot da nagrajencem iz srca čestitam (če jim to lahko kaj pomeni), nenagrajenim tekmece pa želim, da se kot pripadniki iste organizacije čutijo za svoje uspehe enako počaščene. Saj je nedvomno samodejno nagrajena tudi organizacija kot celota, in častno je pripadati taki organizaciji.

Prizadevajmo si za ohranitev domačinskih imen. **Valent Vider** iz Solčave meni, da je prav *Gólerjeva peč* in ne *Golarjeva peč* (str. 38, 132). (O tem, kaj je prav, odločajo domačini. Zapisovalec imena mora paziti le, da zapis uskladi z normami knjižnega jezika.) *Grében* (s poudarko na prvem »e«, ki je ozek, namreč na stahoviško-bistriški strani; na kokrski strani je *Grēbn*, enozložen s širokim »ê«) je pravo

* Ravno ikarjevski polet namreč prča tudi o drugi struji romantike, o borbeni romantiki. Ali ni sloviti **Louis Trenker** vztrajno odeval gorniška dejanja v hermelin junaštva? In njegov slog danes še daleč ni mrtev, samo tistih besed več ne rabimo. Romantiki smo zato nazadnje vsi, sanjači in osemtisočkarji.

lastno ime gore (ni občno ime) in se zato piše z veliko začetnico: *Grében*. To so vedeli stari mojstri **A. Brilej, F. Avčin, V. Kopač**, in tako pisali in izgovarjali. Toda Grebeni so na stahoviški strani vsaj trije: *Kalški* (izg. kauški) *Grében*, *Veliki Grében* in *Mali Grében*. Zaradi tega se *Grében* običajno ne pojavlja sam, pač pa s svojim določujočim pridevnikom, in odtujeni zapisovalci, ki niso prisluhnili domačinski izgovorjavi, so ga zamenjali z občnim imenom *grebén* in začeli pisati z malo začetnico in izgovarjati z naglasom na drugem »e«: »*Kalški grebén* (tako v vodniku po Kamniških in Savinjskih Alpah in tudi v naši knjigi na str. 59; zvezdica pomeni neobstoječo ali za jezikovni sistem nesprejemljivo obliko). Toda pravilno je *Kalški Grében*. Komedij bi bilo konec, ko bi za knjižni jezik prevzeli enozložno kokrsko obliko *Grēbn* brez pridevnika. (V knjigi, tudi na str. 59, je v isto past padel celo »*Mali storžič*, ki mora biti seveda *M. Storžič*.) (Stvar je vzporedljiva s *Stolom*, ki ga po konvenciji nihče ne piše z malo začetnico, seveda tudi zato ne, ker občno ime *stol*, drugače kot *grebén*, ni gorskoreliefni tehnični termin in zamenjava lastnega imena z občnim ni mogoča. Mogoče je pa vse *Stole* povezati s pridevniki, ne da bi to povzročilo malo začetnico, ker se *Stol*, enako kot bi se moral (*Kalški*) *Grében*, dosledno razume kot lastno ime: *Zabreški Stol*, *Žirovniški Stol*, *Potoški Stol*, *Mali Stol*, *Veliki Stol*, *Kobariški Stol*.)

Pri prenašanju imen iz enega jezikovnega sistema v drug so zmeraj težave in brez pohab (ki jim botruje nerazumljiva, a pogosto sprejemljiva samovolja) ne gre. Vendar se skušamo izogniti polovični podomačitvi tipa *Yosemiti* (str. 80); zapis kaže, da se pisava skuša ravnati po izgovorjavi (to je torej nekakšna »izgovorna pisava«), vendar slovenski sistem nima ipsilona, torej bi bila dosledna podomačitev *Josemiti*. (Podobno kot *Čikago*, in ne *Chikago* ali *Čicago*.) Če čas še ni zrel za tak zapis, naj ostane izvirni: *Yosemite* (str. 130, kjer je izvirni zapis seveda eo ipso nujen, ker je tam angleško be-

sedilo). Pri transliteracijah ni treba sedeti. Pri angleških ovinek: **Petr Kuznetsov** (str. 104) je angleški zapis (cirilskega) ruskega imena, slovenski je **Kuznecov** (in ruski **Petr** je v slovenščini po tradiciji **Pjotr**, ali pa je docela poslovenjen v **Peter**).

Hvalevredno je, da se je glavni in odgovorni urednik odločil, da brez lektoriranja knjige ne da na beli dan. Da je v pravopisnem mravljišču lektorju kaka mravljica tudi pobegnila, je razumljivo (to se dogaja še prekaljenim profesionalcem, posebej rado pri Planinskem vestniku, konec koncev je pa res, kot pravi **Janko Moder**, da slovenski jezik, in še marsikateri, v pravopisnem oziru v celoti dejansko ni idealno urejen in uredljiv), v glavnem pa knjiga tudi po tej plati naredi ugoden vtis. Nič bi ne bilo narobe, ko bi bil urednik enako odločen tudi za lektoriranje angleškega dela. (V knjigi je namreč zelo smiselno dodanih pet strani v angleščini za tuje bralce; tem slovenski alpinizem nikakor ni slepa pega na gorniskem obzorju, pogosto zanj celo bridko dobro vedo, saj jim je prenekatero trofejo odnesel izpred nosa.) Sporočila so sicer jasna, vendar značilna za junško generacijo, ki je zazrta v ožarjene vrhove naslovne stran in se ne zamuja s filistrstvom jezikovnega podnožja. To, se zdi, prepušča kot edino še dosegljivo poslastico krmežljivim učiteljskim dušam.

Stanko Klinar

Zapolnjena vrzel: Slovenska Istra

Pred kratkim je v Planinski založbi (št. 166) izšla nova publikacija — zemljevid z opisi Slovenske Istre. Planinci, izletniki in drugi obiskovalci so tako dobili dokaj natančno grafično in pisno predstavitev Čičarije, Brkinov in Krasa v merilu 1:50.000. Zloženka žepnega formata (obseg papirja je 90 x 65 cm) obsega območje od Izole na zahodu, Sežane na severu, Pivke na vzhodu in državne meje s Hrvaško na jugu in zajema delček Italije s Trstom in Hrvaške.

Vsebinsko in oblikovno jo je zasnoval **Miroslav Črničev** s sodelavci kartografskega oddelka Geodetskega zavoda Slovenije in prispeval tudi opise. Za barvne fotografije sta poskrbela **Branko Bratož-Ježek** in **Vojo Franetič**. Gradiva so pregledali poznavalci tega območja. Skupaj z malo prej izdanim planinskim vodnikom Slovenska Istra, Čičarija, Brkini in Kras ponuja celovito podobo tega območja.

Zemljevid je izdelan po vsebinski, tehnološki in oblikovni zasnovi Geodetskega zavoda. Poleg običajne topografske vsebine so poudarjeno prikazali blizu 40 za pohodnike pomembnih elementov. Najbolj izstopajo brezprašne ceste ter markirane in nemarkirane planinske poti. Posebej je poudarjena še kulturna in naravna dediščina. Dobro so vidni tudi planinski in gostinski objekti, muzeji, kopališča, razgledišča in druge zanimivosti. Od topografske vsebine je treba izpostaviti zelo podroben in predvsem dobro berljiv izpis zemljepisnih imen (različna velikost in tipi črk). Pogosto so izpisane nadmorske višine vrhov, dobra je ločljivost gozdnih površin.

Na zadnji strani je vsebina razmeščena v osem kolon (tako je zgibanka tudi zložena). V šestih kolonah so opisi 27 znamenitosti: krajev (Divača, Izola, Koper itd.), jam (Vilenica, Škocjanske jame, Brištovska jama), rek, dolin in drugega. Vsa besedila, dopolnjuje jih več barvnih fotografij, so prevedena v angleščino, italijanščino in nemščino. V eno kolono so umestili skici dveh planinskih koč, skico razgleda s Slavnika in pojasnilo znakov. Zadnja kolona je namenjena naslovnic, zadnji strani in kolofonu.

Publikacija je uporabna samostojno, še bolj pa skupaj z omenjenim planinskim vodnikom. Z njo je Planinska zveza Slovenije zapolnila eno od kartografskih praznin. Gotovo se je bodo razveselili vsi obiskovalci tega območja. Publikacijo jim zaradi velike popularnosti in podrobnosti prikazov priporočam.

Peter Svetlic

170 let botaničnih raziskav na Snežniku

»Snežnik (1796 m) ni samo najvišji slovenski vrh zunaj Alp, temveč tudi eden od najbolj obetavnih ciljev za botanično ekskurzijo. Na njej bomo spoznali več v Sloveniji redkih ali celo samo na Snežniku omejenih rastlin, ekološko in floristično zelo različne rastlinske združbe in izredno nazorne primere za obrat rastlinskih pasov,« je v zadnji dvojni številki *Proteusa* (maj, junij 1997) v uvodu zapisal **dr. Tone Wraber**, odličen poznavalec rastlinstva tudi na tem našem primorskem očaku, ko v nadaljevanju na štirinajstih straneh predstavlja bogastvo snežniškega rastlinstva.

Spominski žig, ki ga je oblikoval R. Volk

Da pa ima Snežnik tudi že bogato rastlinslovnostno raziskovalno tradicijo, navaja zanimive podatke o prvih znanih botaničnih raziskavah na tej gori, ki so sredi letošnjega poletja dopolnile 170 let.

Kot navaja dr. Wraber, se je med rastlinslovci na Snežniku prvi povzpel 17. julija 1827 idrijski lekarniški pomočnik in kasnejši kustos Kranjskega deželnega muzeja v Ljubljani **Henrik Freyer** (1802—1866). Raziskavam snežniškega rastlinstva so sledili še tržaški botanik **B. Biasoletto** (1846), dunajski botanik **A. Ginzberger** (1908), raziskovalnemu zatišju med obema vojnama so sledile raziskave **V. Tregubova** (1959) in **M. Zupančiča** (1980) ter nekaterih drugih sodobnih botanikov, tudi dr. Toneta Wrabra, ki se še posebej navdušeno loteva raziskovanja rastlinskega bogastva v prikritih in manj dostopnih kottičkih snežniškega masiva.

O prvih botaničnih raziskavah na Snežniku pred 170 leti zvemo več v knjigi istega avtorja, dr. T. Wrabra, »Sto znamenitih rastlin na Slovenskem«, ki jo je izdala Prešernova družba v Ljubljani leta 1990.